

Paul Kaaritan Galatia Baara Sannao Ati'o

Di'oraz kaarita daua'o

Di'oraz kaarita, apostle Paul saadanii Galatia Baara sannao mishidainao ati. Aizii wuru'u Galatia, udaru'o wiizai baara, na'ii'aka'o wuru'u mishidainao mashaapanuz. Paul, uruu Jew, mazan ĩnao, Gentilenao.* Aizii ĩnao mishidainaou'u naa Kaimana'o Kuwai, Jesus Christ daua'oraz.

Mazan kaina'a pabi'i kida Jewnao kaawan mishidainao ida'ati. ĩnaou'u naa aipan ipai mishidainao sha'apatinan Moses kakinaori kawana'ati, Tominkaru dakota-kinaa nii ĩdyaun kaimana'o pidannao nii.

Mazan apostle Paul saadan di'oraz kaarita mishidainao ati, ukakinaotan ĩdyaun Jewnao ai, aipainauz mishidainao chootinan† Moses kaki-naori kawana'ati. Uaipan mishidainao aitapan kaimanaiman, aonaa Tominkaru dakotan pidan kaimana'o pidan nii uizo'atin ida'an Moses kakinaori kida. Mazan udakotan pidan kaimana'o pidan nii soo umishidan ida'an Jesus Christ, aonaa pidan izo'atin ida'an mani Moses kaki-naori. (Galatians 2:16)

Ukau'an Paul saadan di'oraz kaarita mishidainao ati, aonaan idi uaipan ĩmishidan

---

* : Gentilenao: Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao ida'a. † : chootinan: Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii, 'chootin-karu' daua'o.

pidannao kuwaa pana'iti'oraz karikaonan. Ukian pakaaritan ida'a, "Aizii dii mani, waunao oo angel aokazi iki'o kowaadapan an unao ati kuwai pana'a'o wuru aia'a wakowaadaniaz unao ati, na'apa'o pidan, marii ukaboota-ka'o Tuubaru'o Tikazi wu'iti." (Galatians 1:8)

Aizii wuru'u pidannao aipainaouz mishidainao taapan Moses kakinaori, ikian Paul dau'an, uruu aonaa mishi'o apostle mani, na'iki kuwai kapam ukowaadapaniaz aonaa mishi'o mani. Mazan Paul kian padau'an, "Jesus Christ na'iki Tominkaru waDaru kadishita-kida'oraz Jesus pamawaka-kizi iki, uruu wuru'u zaamata'oraz Ōgaru pa'an." (Galatians 1:1)

Kaarita buutinpan kida

Paul mishi'o apostle *1:1-24*

Paul ma'ozaka uparadan kaimana'o kuwai dikin ii *2:1-21*

Kazannaatin-karu soo mishida-karu ida'an *3:1—4:31*

Mashaapa-karu Kaimana'o Doronaa ida'an *5:1—6:10*

Paul katokontan pakakinaopan *6:11-18*

¹ Di'oraz kaarita, Ōgaru apostle Paul di'iki'o. Ōgaru, aonaa pidannao zaamatanii mani apostle nii, na'iki aonaa idyuudanii mani ōapostle-tinan. Mazan Jesus Christ na'iki Tominkaru waDaru kadishita-kida'oraz Jesus pamawaka-kizi iki, inao wuru'u zaamata'oraz Ōgaru pa'an. ² Ipai da'ainao mishidainao, idyuudan kapam paparadan ipai unao mishidainao ati, mashaapainaouz Galatia Baara ii aka.

³ Ōtoriiŋpan marii kizi waDaru Tominkaru na'iki Naobanai Jesus Christ kamunanun na'iki utaa kizi unao nyukunuu kaiman-kinaa nii. ⁴ Aizii wuru'u Jesus, utaapada pazowii-kaŋo wa'oian dikiŋ ii, na'apa waDaru Tominkaru aipan kawana'ati, na'iki ukazannaata-kinaa nii waunao wuru aia'a kai'oraz oia'o mashaapa-karu. ⁵ Ukau'an marii karikaonan Tominkaru taapa-kaŋo umanawunu'o nii. Amen.

*Soo kaina'a bauda'apa
Kaimana'o Kuwai*

⁶ Tuukii ōdi'itinpan unao dau'an, utanawatinan idi kadiman aka Tominkaru ai. Uruu zaamata'oraz unao pa'ida'ati Christ kama-rainapanun na'iki kamunanun ida'an, mazan aizii, uda'anan naa pana'a'o kuwai pabi'i kida pidannao dakotaniaz kaimana'o kuwai nii. ⁷ Aonaa ba'oran kaimana'o kuwai nii, soo pidannao mariidapan karikaonan unao, na'iki ūtanawata'azon mishi'o kuwai Christ daua'o pana'iti'i naa karikaonan. ⁸ Aizii dii mani, waunao oo angel aokazi iki'o kowaadapan an unao ati kuwai pana'a'o wuru aia'a wakowaadaniaz unao ati, na'apa'o pidan, marii ukaboota-kaŋo Tuubaru'o Tikazi wu'iti. ⁹ Wakiini'i naa sha'atii kiwiitapa, na'iki ōkian nii koshan: na'ia'oram pidan kowaadan an unao ati kuwai pana'a'o wuru aia'a uabataniaz na'iki umishidaniaz, na'apa'o pidan, marii ukaboota-kaŋo Tuubaru'o Tikazi wu'iti.

¹⁰ Kaiwuru'u ōkianuz kaikapa'a, ōkaimanada'azon idi'o pidan nyukunuu? Aonaa! Mazan ōaipan pa'an Tominkaru nyukunuu kaimanan ō'ati.

Õaipan an mani pidan nyukunuu kaimanan õ'ati, aonaa mishi'o mani Christ poitorun õgaru.

Paul apostle-tinan daua'o

¹¹ Õmin-mishidannao, õaipan uaitapan wuru'u Kaimana'o Kuwai õkowaadaniaz unao ati, aonaa pidannao di'iki'o mani oo pidan tomanii mani.

¹² Aonaa õikodanuzu pidan di'iki oo aonaa pidan tominapa-kidanii mani õgaru udau'u. Mazan wuru'u õkuwaaz Jesus Christ di'iki'o na'iki uaida-kidanii pa'an õ'ati.

¹³ Unao, uabatanii na'apam da'i õmashaapauzon Jewnao kakinaorinaa kida kawana'ati. Uaitapa tuukia'o õpataka'utauzon mishidainao Jesus. Na'iki õdakota õmainaabatan ïdyaun ipai daunuuda'u. ¹⁴ Na'iki uruu dono ipai õwazootapan õmin-daonaiorannao na'apa kida'o ïtunarunawun õkawan, õda'anan ida'an na'iki õizo'atin ida'an wuru'u õdokoza-daunnao mishidapanii kidaz.

¹⁵ Mazan Tominkaru kamunanun idi õ'ati, uzaamatan kowas õgaru kaudina'o nii pa'ati. Uzaamatan õgaru õshakatan ua'ii. Paaipan kawana'ati

¹⁶ utukapa-kidan pauDani õ'ati, uaipan idi õmakon õkowaadapa'anan Kaimana'o Kuwai udau'u Gentilenao di'iti. Aizii uruu aimaakan sha'apan dauna'ana'oraz õ'ati, aonaa õmakon pidan di'iti õaipan idi mani ukowaadan kanoma'o nii õsha'apata.

¹⁷ Na'iki aonaa õmakon Jerusalem iti, õabata'anan mani na'apam kiwiitapainaouz ïapostle-tinan kian õ'ati. Mazan ba'oran amazada iti pa'an õmakon, Arabia kia'o udakota-ka. Uruu dauna'an zii õkiwan Damascus iti.

18 Idikinauda'u wunu õtukapan dauna'an Jesus, uruu zii õmakon Jerusalem iti õmorowautapa'anan Peter di'iti. Õna'ian utuma dya'utam soondii sakodaz. 19 Aonaa õtukapan ba'oran apostle na'ii, soo James karikaonan, wanaobanaa Jesus inawuzuz. 20 Tominkaru aitapa ipai wuru'u õsaadanii kidaz mishi'o, aonaa õmariidinan mani. 21 Uruu dauna'an õmakon naa Syria Baara na'iki Cilicia Baara ii aka'o wiizai kida kawana'ati. 22 Mazan wuru'u mishidainao Judea Baara iainao kidaz, aonaa zii ïtukapauzon õgaru. 23 Soo ïabatan karikaonan pidannao kadakotinan õdau'u. Ìkian, “Tawuru'u pidan pataka'utauzoz da'i waunao, uru'u naa aizii kowaadapa pidannao ati kaimana'o kuwai Christ daua'oraz, utiwaniaz pamashaadan.” 24 Uruu idi tuukii ïkonaukii-kidan Tominkaru õgaru dikin ii.

2

Ba'oran apostlenao kashaapa Paul kaudinan apostle nii

1 Aizii 14 wunu dauna'an õmakon koshan Jerusalem iti, Barnabas mako'o õtuma, na'iki õna'aka Titus kapam. 2 Wuru'u õmakonuz na'iti Tominkaru dyuudan idi'o õgaru. Õna'ian pu'u, õmiitiniipan soo choochi zowaunaanao tuma karikaonan. Õaipan ïaitapan wuru daua'a õkowaadapankaniaz Kaimana'o Kuwai Gentilenao ati, na'iki õabata'azon kaiman ï'ati oo aonaa. Usha'apanum kau'an aonaa õaipan õkaudin-kizi wuru'u õsha'apataniaz naa na'iki õsha'apaapaniaz kai makon madiwautapaka. 3 Mishi, ïna'apata

panyukunuu. Uruu idi aonaa ïdyuudan õminauda'u Titus choota-ka^{*} Jewnao kakinaori kawana'ati, Gentile pu'u padamata uruu. ⁴ Wakadakotinan wuru dau'ana'a, usha'apanum kau'an pabi'i kida pidannao taapinpainao mishida'o kawan Jesus, morotan idi'o wabii ati. Ìtukapa'azon idi karikaonan pakawan mani wada'anan Jewnao kakinaorinaa, wazaamatinpan pu'a'a naa Christ Jesus di'iti. Usha'apanum kau'an ñnao, tuukii ñaipan wamashaapan pakawan Jewnao kakinaorinaa waranu'u. ⁵ Mazan aonaa wakashaapinan ñ'ati, aonaa masakauda'u. Usha'apanum kau'an waaipan idi wakazannaatapan unao ati wuru'u mishi'oraz kuwai, Kaimana'o Kuwai ida'a'oraz.

⁶ Na'iki choochi zowaunaanaouz, aonaa na'iam ñikodan òkuwaa kasharutinpan, uruu idi aonaa ñpana'adanuzu na'iki aonaa ñtotokadanuzu. (Aizii wuru'u ñtaapa-ka^oaz umanawunuinao choochi zowaunaanao nii, aonaa usha'apan ò'ati, usha'apanum kau'an Tominkaru aonaa unaubaan bauta'apa'o pidan powa'a zii ba'oran ai.) ⁷ Mazan ñaitapa Tominkaru wuru'u taa'oraz òkaudin-kizi nii, kowaadapa'o nii Kaimana'o Kuwai Gentilenao ati, na'apa utaan kawan kapam Peter ati kaudin-kizai, ukowaadapanuz Kaimana'o Kuwai Jewnao ati. ⁸ Usha'apanum kau'an Tominkaru ma'ozakan ida'an òzaamata-ka^o apostle nii Gentilenao ati, na'apa Peter zaamata-ka^o kawan apostle nii Jewnao ati. ⁹ Aizii James, Peter, na'iki John, umanawunuinao choochi

---

^{*} **2:3** uchoota-ka^o: Putukapa 'chootin-karu' daua'o, kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao ida'a.

zowaunaanao, ĩaitapa Tominkaru wuru'u taa'oraz kaudin-kizai õ'ati. Uruu idi kaiman ĩnyukunuu Barnabas na'iki õgaru kaudinan dau'an na'apa ĩnao kawan. Na'iki powa'a zii ĩma'ozakadan waunao wakowaadapa-kizi kaimana'o kuwai Gentilenao ati. Aizii ĩnao ĩkakuwaapatinan nii Jewnao ati. ¹⁰ Kaina'a bauda'apa aimakaan ĩaipan wash'a'apatan, pakawan kizi wakaminka'uupan pataka'utinainao, ĩchoochin ida'a ainaouz. Uruu manawun aimakaan tuukia'oraz õsha'apata'azon.

Paul kakinaowan Peter

¹¹ Aizii Peter morowautapankan dono Antioch ii, na'ii õparadan u'ati ma'ozaka'o ida'an, õkakinaota-kinaa nii uruu sakitapa'o di'iti. Õparadan u'ati pidannao kanaapu'u, usha'apanum kau'an usha'apataniaz aimakaan tuukia'o upana'itin. ¹² Uruu zi'o Peter kaawan dono Antioch ati, karikaonan da'i uaroopauzon Gentilenao tuma, mishidapainaoz Jesus. Mazan Jewnao, James di'ikiinaouz kaawan dono'o naa, aona'a naa powa'a uarootan ĩtuma utaria'akan idi'i naa ĩnao ai, aipainaoz Gentilenao choota-kao. ¹³ Uruu idi baokoinao Jewnao mishidainaoz Jesus, ĩtamakapa'akan naa Peter, aona'a naa kapam ĩarootan Gentilenao tuma. Na'iki Barnabas, upu'u zii una'apan kapam ĩnao kawan, ĩaitapan pu'u padamata aonaa sha'apa'o mani wuru'u aroapa-karuz Gentilenao tuma.

¹⁴ Õtukapan idi'i naa aonaa ĩsha'apatinan Kaimana'o Kuwai kawana'ati, wuru'u mishi'oraz kuwai. Uru'u naa õparadan Peter ati ipai ba'orainao kanaapu'u. Õkian u'ati, "Jew pugaru,

mazan upu'u pumashaapan Gentile kawan, aonaa pusha'apatinan Jew kawan. Kandii ni'i naa mooko aizii puaipan Gentilenao mashaapan Jewnao kawan? ¹⁵ Mishi, pugaru na'iki õgaru, Jewnao wadaru na'iki wadaro nii, aonaa Gentilenao mani, dakota-kariwainouz 'oiainao' nii. ¹⁶ Mazan waaitapa Tominkaru dakotan waunao kaimana'o pidan nii wamishidan ida'an Jesus Christ, aonaa waizo'atin ida'an mani Moses kakinaori. Ukau'an waunao, wamishidapanii Christ Jesus, Tominkaru dakota-kizi waunao kaimana'o pidan nii wamishidan ida'an Christ, aonaa waizo'atin ida'an mani Moses kakinaori. Usha'apanum kau'an aonaa na'apainim nii Tominkaru dakotan pidan kaimana'o pidan nii uizo'atipan ida'an Moses kakinaori.”

¹⁷ Aizii waunao, wadawatan pu'u Tominkaru dakota-kinaa nii waunao kaimana'o pidan nii wamishidan ida'an Christ, mazan upu'u Jewnao dakotan waunao oiainao nii kapam, Gentilenao kawan. Ukau'an Christ aipan ati'o mooko wuru'u wa'oipanuz? Aonaa! ¹⁸ Mazan õkiwinan an powaa iti wuru'u kakinaorii õmuudaniaz naa, uruu ida'an õtukapa-kidan õdikintapan kakinaorii. ¹⁹ Õgaru mawaka'o kawanu'ora'a naa kakinaorii ai. Ukau'an aona'a naa powa'a õmashaapan kakinaorii waranu'u, õmashaapa-kizi'i naa pa'an Tominkaru ati. ²⁰ Õgaru, õmishidan idi Christ, mawaka'o kawanu'ora'a naa õgaru Christ tuma cross ida'a. Aonaa õgaru'u naa mani kakupa'oraz, mazan Christ pa'an wuru'u mashaapa'oraz õ'ida'a, na'iki uru'u naa kazowautapa'oraz õgaru.

Õmashaapanuz naa, õmishidapan ida'ana'ora'a naa Tominkaru Dani, marainpa'oraz õgaru na'iki mawaka'oraz õ'ati. ²¹ Õgaru aonaa õkashadan Tominkaru kazannaatan waunao pakamunanun idi karikaonan. Usha'apanum kau'an umishiin an mani Tominkaru dakotan waunao kaimana'o pidan nii waizo'atipan ida'an Moses kakinaori, madiwautapa-ka'o karikaonan wuru'u Christ mawakanuz.

3

Tominkaru taan Kaimana'o Doronaa mishidaku idi

¹ Maam Galatia Baara sannao, maaitapinka'o manawun mooko unao! Kanom wuru'u madoronaada'oraz unao? Kaimanaiman sha'atii õkakuwaapan u'ati Jesus Christ tauka-kao na'iki umawakan dau'u cross ida'a. ² Õpishaa kizi unao: uizo'atin idi'o mooko Moses kakinaori uzaamatanuz Kaimana'o Doronaa, oo umishidan idi'o uabataniaz kaimana'o kuwai? ³ Na'apa dii manawun umaaitapinkan! Usakadan pu'u umishidan Jesus, Kaimana'o Doronaa ida'an. Mazan aizii kandii ni'i naa utiwaan umashaapan Jesus ati usha'apaapanii kida ida'ana'a naa karikaonan? ⁴ Madiwautapa-ka'o mooko karikaonan ubaiaapanuz tuukii kasha'ora kida'o aimaakan? Õ'itiiman aonaa madiwautapa-ka'o mani! ⁵ Aizii Tominkaru taanuz Kaimana'o Doronaa unao ati, na'iki usha'apatanuzu umanawun kida'o aimaakan unao bii an, aonaa uizo'atin idi'o mani Moses kakinaori, mazan umishidan idi'o pa'an uabataniaz kaimana'o kuwai, Christ daua'oraz.

⁶ Udi'itapa na'apam kii-karu Abraham dau'an: “Uruu mishida'o Tominkaru, na'iki umishidan idi, Tominkaru dakotan uruu kaimana'o pidan nii.”*

⁷ Ukau'an uaitapa kizi, pidannao mishidainaouz Christ, ñao pa'an wuru'u mishi'oraz Abraham dainao. ⁸ Saadauzo-kariwai Tominkaru Paradan kowaadani'i naa kotua'a naa, Tominkaru dakotan nii Gentilenao kaimanainao nii ñmishidan idi. Usha'apatan ua'ii zii na'apa kida'o, ukowadauzonii Kaimana'o Kuwai Abraham ati. Ukianuz “Pugaru ida'ana'o nii õtaan kaiman kida'o aimaakan ipai pidannao ati.”† ⁹ Ukau'an ipai mishidainaouz, ñzaamata kaiman kida'o aimaakan na'apa Abraham zaamatan kawan aimaakan pamishidan idi.

¹⁰ Mazan pidannao tiwa'oraz padamata paizo'atin Moses kakinaori pakazannaatin-kinaa nii, upu'a'o nii Tominkaru pataka'utan ñdyaun. Usha'apanum kau'an kaikapa'o usaadinapanu'u Tominkaru paradan ida'a: “Ipai'o nii Tominkaru pataka'utan pidannao ñmaizo'atikan idi ipai daunuuda'u saadinpa'o Tominkaru kakinaori kaaritannaa ida'a.”‡ ¹¹ Ukau'an aonaa Tominkaru dakotan pidan kaimana'o pidan nii utiwaan ida'an paizo'atin Moses kakinaori. Usha'apanum kau'an kaikapa'o usaadinapanu'u Tominkaru Paradan ida'a: “Tominkaru dakotaniinaouz pidannao kaimanainao nii ñmishidan ida'an pa'an, ñao karikaonanu'o nii ñkakupan.”§ ¹² Moses kakinaori, aonaa mishida-karu di'ii'aka'o mani, soo uda'an-ka'o karikaonan. Tominkaru

* **3:6** Genesis 15:6 † **3:8** Genesis 12:3; 18:18; 22:18 ‡ **3:10** Deuteronomy 27:26 § **3:11** Habakkuk 2:4

Paradan saada-kariwai kian: “Pidan izo'atipan an kakinaorii, marina'a naa usha'apatanuzu ipai daunuuda'u na'iki umashaapan ni'i naa u'ida'an.”*

¹³ Kaikapa'o kapam Tominkaru Paradan saada-kariwai kianu'u: “Pidan kazada-kariwai atamun kadu iti, Tominkaru pataka'utan uruu wuru'u.”† Na'apa'o Christ pataka'uta-kidinanuz atamun kadu iti waunao dikin ii. Uruu ida'an ukazannaatan waunao wuru aia'a Tominkaru dakotanuz papataka'utan waunao, maizo'ati-kainaouz ipai kakinaorii. ¹⁴ Uruu Christ Jesus pataka'uta-kidinan ida'an kizi, Gentilenao zaamatan kaimana'o aimaakan, Tominkaru kowaadauzoniaz pataan nii Abraham ati. Na'iki wamishidan idi'o Jesus Christ, wazaamatan Kaimana'o Doronaa, Tominkaru kowaadauzoniaz pataan nii wa'ati.

Kakinaorii na'iki Tominkaru taa'azoonii daua'o

¹⁵ Aizii õ'inawuzunao na'iki õdadakoonao, õkainaabata kizi mooko u'ati pidannao sha'apatauzonii aimaakan ida'an: Dya'utamainao pidannao na'apataakan dono panyukunuu aimaakan dau'an, ãsaadan nii pa'uu kida kaarita ida'a kainaabata'o nii ãnyukunuu na'apa kidaakan. Uruu dauna'an aonaa turuu umarina'ata-kao oo utotokada-kao. Na'apa'o wuru'u Tominkaru kowaadauzoniaz pataa'azoonii. ¹⁶ Tominkaru kowaadanii kidaz pataa'azon, Abraham na'iki utakaan-daun ati'o. “Utakaan-daunnao ati'o,” aonaa kia'o mani usaadinpan Tominkaru paradan

* **3:12** Leviticus 18:5 † **3:13** Deuteronomy 21:23

ida'a, iriba'o pidannao dau'ati'o kawan. Mazan, “utakaan-daun ati'o,” kii usaadinpan, bauda'apa'o pidan dau'ana'o, uruu wuru'u Jesus Christ, Abraham takaan-daunuz. ¹⁷ Kaikapa'o dau'ati'o kaiwuru'u ōkianuz: Kiwiini'o zii wuru'u Tominkaru kowaadauzonuz pataan nii aimakaan Abraham ati,[‡] na'iki ukian mishi'o nii utaapan paparadanuz. Ukau'an, Tominkaru taaniaz kakinaorii Moses ida'an 430 wunu dauna'ana'oraz naa, aonaa na'itim upana'adan wuru'u Tominkaru kowaadauzonuz pataan nii aimakaan Abraham ati, na'iki aonaa turuu umainaabatan wuru'u Tominkaru paradanz. ¹⁸ Tominkaru taa'azooniaz kaimana'o aimakaan zaamata-kao an mani kakinaorii izo'atipakao ida'an, ukau'an aona'a naa mani turuu wazaudapan Tominkaru taan aimakaan wa'ati pakiauzon kawana'ati. Mazan Tominkaru taanuzu kaimana'o aimakaan Abraham ati, ukowaadan idi'o pa'an pataan nii u'atiz.

¹⁹ Kanom ni'o mooko wuru'u kakinaorii taa-kaoaz? Utaa-kao pidannao sha'apaapauzon idi'o oia'o pa'idiwaru. Kakinaorii kaiwainpan nii atii Abraham takaan-daun kaawan, uruu tawuru'u Tominkaru kowaadauzoniaz pataan nii utakaan-daun nii. Aizii wuru'u kakinaoriiiz, angelnao taanii Moses ati, na'iki uruu ida'ana'o udobata-kida-kao Israelitenao ati. ²⁰ Mazan aonaa Tominkaru zaamatan pidan dobata-kida'o nii paparadan Abraham ati, mazan sariapa pa'an uparadan u'ati, ukowaadan dono wuru'u

---

[‡] **3:17** Tominkaru kowaadauzon pataan nii aimakaan Abraham ati: uruu dakota-kao covenant. Putukapa kaarita token ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii.

pataa'azooniaz u'ati.

²¹ Aizii kakinaorii taa-kaao idi, upana'adan ni'i naa mooko wuru'u Tominkaru kowaadaniid kidaz pataa'azon? Aonaa! Ukau'an umishiin an mani pidan ikodan karikaonanu'o kakupakaru kakinaorii izo'ati-kaao ida'an, kakinaorii ida'an mani Tominkaru dakotan pidan kaimana'o nii.

²² Mazan saada-kariwai Tominkaru paradan kowaadan wa'ati, ipai pidannao oia'o kazowautapanii pa'idiwaru. Ukau'an, wazaamatan nii wuru'u Tominkaru kowaadauzoniaz pataa'azon, soo wamishidan ida'an Jesus Christ.

²³ Christ mishidapa-kaao ua'ii zii, waunao taapakaao kakinaorii waranu'u, taraa-kariwainao kawan, atii wuru ida'ati'i Christ mishida-kaao kainaabata-kaooz naa. ²⁴⁻²⁵ Ukau'an kakinaorii taa-kaao, kazowautapa'o nii waunao, atii Christ kaawan di'iti. Mazan aizii Tominkaru dakotan waunao kaimana'o pidannao nii wamishidan idi'ora'a naa Christ. Aonaa kanom ni'i naa aizii kakinaorii kazowautapan waunao powa'a.

Pidan mishida'oraz Jesus Christ, uruu Tominkaru dani

²⁶ Ipai unao Tominkaru dainao umishidan ida'an Christ Jesus. ²⁷ Ukau'an, ipai unao chikaawunuina'oraz na'iki zaamatina'oraz Christ Jesus ida'ati, umorokodan naa Christ kaduz wuru'u. ²⁸ Ukau'an aonaa usha'apan pugaru Jew oo aonaa Jew mani; poitorui oo aonaa poitorui mani; daonaiora oo zun, ipai unao na'apa kida'o pa'idiwaru, uzaamatinpan idi Christ Jesus ida'ati. ²⁹ Aizii uzaamatinpan kau'an Christ Jesus ida'ati, unao wuru'u mishi'oraz Abraham

takaan-daunnao. Na'iki unao wuru'u zaamata'o ni'oraz kaimana'o aimaakan, Tominkaru kowaadauzoniaz pataan nii Abraham ati.

4

¹ Kaikapa'o kaiwuru'u òkianuz: Koraidaonaa zaamata'o ni'oraz padaru sha'apauz kida, na'apa utaapa-ka'o poitoruinao taapa-ka'o kawan, ukoraidaonaan dono zii. Mishi uka'idiwaun pu'a'a naa padamata padaru sha'apauz kida idi. ² Mazan umashaapan nii zii pakazowautapikinao waranu'u na'iki pasha'apauz taapikinao waranu'u zii, atii udaru aitanii kamoo kaawan di'iti. ³ Na'apa'o da'i waunao kiwiin koraidaonaa kawan, wapoitoruitapa-kidinan waizo'atin ida'an kakinaorii kida doronainao di'iki'oraz, kazowautapainauz imi'i baara sanna. ⁴ Mazan Tominkaru aitanii kamoo kaawan dono'o naa, udyuudan paudani, ushakatan zun di'iki. Umashaapan Jewnao kakinaorinaa waranu'u, ⁵ ukazannaata kizi waunao, mashaapainauz kakinaorii waranu'u, turuu kizi Tominkaru zaamatan waunao paudainao nii. ⁶ Tominkaru zaamatan idi unao paudainao nii, udyuudan pauDani Doronaa mashaapan unyukunuu ida'a. Uruu Doronai ida'ana'o wuru'u ukianuz Tominkaru ati, "òdaru Tominkaru," kii. ⁷ Ukau'an, aonaa powa'a poitoruinao mani unao, mazan Tominkaru dainaou'u naa pa'an. Udainaoun idi unao, ukau'an utaan nii u'ati ipai wuru'u ukowaadauzoniaz pataa'azon.

Paul dopii-kidan Galatia Baara sanna

8 Kiwiin umaaitapakan dono zii Tominkaru, upoitoruitapa-kidinan tominkarunao ati aonaa mishiinao mani. 9 Mazan aizii unao, uaitapa'a naa Tominkaru, oo turuu õkian, Tominkaru pa'an aitapa'oraz unao. Kandii ni'i naa mooko ukiwa'azon powaa iti, upoitoruitapa-kidina'azon koshan mazanu'o tominkarunao ati, aona'oraz kanom ãsha'apatan? 10 Aizii unao, utamakapan naa Jewnao kaduz utaapan ida'an kamoo, kauzu, na'iki wunu ãtaapanii kidaz. 11 Tuukii õdopian unao dau'an, ukau'an madiwautapa-ka'o mooko karikaonan wuru'u õkaudinuz unao bii an?

12 Õmin-mishidannao, tuukii õaipan umashaapan õgaru kawan, aonaa Jewnao kakinaorinaa waranu'u mani. Õgaru na'apa'ora'a naa unao Gentilenao kawan, aona'a naa õmashaapan Jewnao kakinaorinaa waranu'u. Kaiman sha'atii da'i utaapauzon õgaru, aonaa unyukunuu oian õ'ati.

13 Uaitapanii õkarinauzon idi'o õkowaadauzonuz Kaimana'o Kuwai unao ati kiwiin. 14 Õkarinaan idi, dobata õmizidin-kidan unao, mazan upu'u aonaa uzon-kidan oo ukachama'idin õ'ai. Mazan udapaapan õgaru kaiman, ikoda Tominkaru angelin oo ikoda Christ Jesus dapaapa-ka'o kawan utaapan õgaru. 15 Mazan aizii usha'apanum naa wuru'u, aona'a naa powa'a ukonaukia'azon õtuma? Õaitapa mishi, õkarinauzon dono'oraz, turuu mani uso'otan uawun kida, na'iki utaanuzu õawun nii. 16 Aizii mani, uto'oran naa sha'a õ'ati wuru'u, õkowaadan idi mishi'o kuwai u'ati?

17 Pidannao wuru'u aipainauz umashaapan Jewnao kakinaorinaa waranu'u.* Tuukii

---

* 4:17 Putukapa Galatians 1:7

ĭaipan uzaamatanan pa'idi'iti, mazan aonaa ĭkaminka'uta'azon mani unao wuru'u, soo ĭaipan karikaonan pabuutan unao ō'ai, ĭnao ati kizi'i naa unyukunuu. ¹⁸ Mishi, kaimana'o wuru'u pidan nyukunuu dyautanuz pasha'apatan dau'ati aimaakan, kaimana'oraz mazan aimaakan. Marii karikaonanu'u naa usha'apatan aimaakan na'apa, aonaa soo ōna'an dono mani karikaonan utuma. ¹⁹ Ōdainao ōmarainapaniinao, daroi dopian kawan kaziwa'o idi okaudanipan dono, na'apa'o kawanu'o ōbaiatan kaziwa'o unao dau'ati. Ōdopitan nii udau'an atii umashaapan an zii kaimanaiman Christ kaduz kawana'ati. ²⁰ Kaiman zii mani ōgaru na'ii unao tuma kai. Uruu idi kaiman zii mani waabataakan waparadan, na'iki ōaitapa mani na'apam ōkian u'ati. Usha'apanum kau'an ōmunapon idi, aonaa ōaitapan na'apam ōkian u'ati.

Hagar poitoruiaba, na'iki Sarah aonaa poitoruiaba mani

²¹ Ōpisha'azon unao aipainaouz pamashaapan kakinaorii waranu'u, aonaa zii mooko uaitapan na'apam kakinaorii kian? ²² Kaina'a saada-kariwai dya'utama'o Abraham dainao daonaioranao dau'an. Bauda'apa utoman paudani papoitoruaba tuma,† ba'oran utoman paudaiaro tuma,‡ aonaa poitorui mani oroo. ²³ Udani poitoruiaba tuma'oraz, ushakatan na'apa koraidaonaa shakatauzon kawan. Mazan ba'oran udani, udaiaro di'iki'o. Oroo aonaa

---

† 4:22 Genesis 16:15 ‡ 4:22 Genesis 21:2

poitoruiaba mani, ushakatan na'apa Tominkaru kiauzon kawana'ati pa'an, Abraham ati.

²⁴ Di'ora'a dya'utama'oraz zunnao kainaabatan dya'utama'oraz Tominkaru sha'apataniaz kida papidanannao ati. § Hagar, poitoruiabaz, oroo kainaabata'o wuru'u kakinaorii Tominkaru taaniaz Moses ati midukuo Sinai ii. Ipai pidannao oroo di'iki'oraz, poitoruinao pa'idiwaru, ïmashaapan idi kakinaorii waranu'u. ²⁵ Na'iki midukuo Sinai, Arabia ia'oraz, ukainaabata-kaoo Hagar di'iti. Na'iki kai'oraz donoi Jerusalem, oroo di'iti koshan ukainaabata-kaoo, na'ii sannao mashaapan idi poitoruinao kawan kakinaorii waranu'u. ²⁶ Mazan Sarah, oroo aonaa poitoruiaba mani pa'an, oroo di'iti aokazi ia'oraz Jerusalem kainaabata-kaoo, na'iki oroo wadaro kawanu'o. ²⁷ Kaikapa'a Tominkaru paradan kotua'oraz kiauzonu'u odau'an:

“Pukonaukii maudaniichiaba,
Pukadako diiwa'o ida'an pukonaukian idi,
aonaan pu'u pukaudanipauzon.
Mazan aizii powa'a'o nii zii pudainao iriban,
aoro aia'a, mazidaibazo.”*

²⁸ Õmin-mishidannao, unao, na'apa Isaac kawan, Tominkaru dainaou'u naa, na'apa Tominkaru kiauzon kawan. ²⁹ Mazan uruu dono wuru'u koraidaonaa shakata'oraz koraidaonaa shakatauzon kawan, wuru'u poitoruiaba daniz, uantamikitauzonii Isaac, shakata'oraz Tominkaru Doronaa ida'an. Na'apa kai aimaakan

---

§ **4:24** Tominkaru sha'apataniaz kida papidanannao ati: uruu dakota-kaoo covenant. Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinoo di'ii. * **4:27** Isaiah 54:1

sha'apaapa-ka'o wa'ati kotua'o kawan. ³⁰ Mazan na'apa dii saada-kariwai Tominkaru paradan kian? “Puwaata wuru'u poitoruiabaz paudani tuma! Usha'apanum kau'an aona'o nii odani zaamatan padaru sha'apauz kida, wuru'u taa'azoo-kariwaiz, aoro dani ati'i aona'oraz poitoruiaba mani.”† ³¹ Ukau'an ōmin-mishidannao, waunao aonaa poitoruiaba dainao mani, mazan aoro dainao pa'an, aona'oraz poitoruiaba mani.

5

Christ so'otan kakinaorii kazowautapan ai waunao

¹ Mishi Christ so'otani'i naa Jewnao kakinaorinaa kida ai waunao, aona'a naa powa'a kakinaorii kazowautapan waunao. Ukau'an ma'ozaka'a naa utaapa unyukunuu, na'iki aona'a naa utaapada'ana'a kakinaorii kazowautapan unao powaa iti.

² Uabata ōgaru Paul paradan, aonaa Tominkaru dakotan pidan kaimana'o pidan nii pachoota-kidinan* ida'an Jewnao kakinaorinaa kawana'ati. Una'apan an, madiwautapa-ka'o wuru'u Christ mawakanuz u'ati. ³ Ōkakinaowan nii unao koshan, ukashaapan an uchoota-ka'o Jewnao kakinaorinaa kawana'ati, ukau'an marina'a naa uizo'atin ipai daunuuda'u wuru'u kakinaorii kidaz.

⁴ Aizii na'ia'oram pidan unao bii iki aipan an Tominkaru dakotan paugaru kaimana'o pidan nii paizo'atin ida'an wuru'u kakinaorii,

---

† **4:30** Genesis 21:10 * **5:2** pachoota-kidinan: Putukapa 'choot-in-karu' kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii.

ubuutinan naa mishi'oraiman Christ ai wuru'u, na'iki ubuutinan naa kapam Tominkaru kaimanan ai u'ati. ⁵ Mazan waunao, waaitapa Kaimana'o Doronaa ida'an mishi'o nii Tominkaru zaamatan waunao na'iki udakotan nii waunao kaimanainao pidannao nii, wamishidan ida'an Christ pa'an. ⁶ Aizii wuru'u wazaamatanuz naa Christ Jesus ida'ati, pidan choota-kariwai oo aonaa choota-kariwai mani, aonaa itukapaka-pana'a kida, aonaa na'apa kida'o di'itapaka-umanawunu'o nii. Soo kanom pa'an di'itapa-kariwai, pidan mishidan Christ. Na'iki mishidapa-karu ida'ana'o wuru'u marainpaakakaruz.

⁷ Kaiman sha'atii umishidapan padamata. Kanom wuru'u mashaata'oraz unao uda'anan ai mishi'o kuwai? ⁸ Mazan waaitapa Tominkaru, zaamata'oraz unao pa'ida'ati, aonaa uruu mani wuru'u tanawatin-kida'oraz unao mishi'o kuwai ai. ⁹ Masakauda'u'o pana'iti'o kuwai kowaadaka, ipai'o nii pidannao mishida'akanuzu. Na'apa masakauda'u'o yeast pooda-kidan kawan ipai poroom-bi'i. ¹⁰ Mazan õaitapa na'iki õmishida Naobanai aipan ati, aona'o nii utanawatinan, mazan uda'anan nii pa'an wuru'u õkuwaa kidaz. Aizii pidan wuru'u tanawatin-kida'oraz unao mishi'o kuwai ai, upataka'uta-kao nii tuukia'o ida'an.

¹¹ Õmin-mishidannao, õkakinaotan na'iki õdyuudautan an mani pidannao choota-kidinan Jewnao kakinaorinaa kawana'ati ikazannaatin-kinaa nii, aonaa mani õpataka'uta-kao. Mazan wuru'u Jewnao pataka'utanuz õgaru, õkowaadapan idi'o pidannao kazannaata-kao soo Jesus

mawakan ida'ana'o pa'an. ¹² Aizii wunaou'u tanawatin-kida'oraz unao, tuukia'oraz ñaipan chootin-karu, kaiman zii manawun mani õ'ati ñmakuuta'aka-kao an kaiman-daun, aonaa soo ñchootan mani karikaonan pamada.

¹³ Unao õmin-mishidannao, Tominkaru zaamatanii unao, uso'otani'i naa unao kakinaorii kazowautapan ai. Mazan aonaa ukaiwa'ana'a wuru'u uso'ota-kaoaz kakinaorii ai, usha'apaapa-kinna nii dikauda kida'o aimaakan, unyukunuu aipan kawana'ati. Mishi'oraiman ukaminka'uaaka umin-mishidannao tuma umarainpaakan ida'an. ¹⁴ Mishi waizo'ati ipai daunuuda'u kakinaorii taa-kariwaiz Jewnao ati, waizo'atin ida'an wuru'u di'oraz kakinaori'i: "Umarainapa ipai pidan na'apa umarainpan kawan unanaa," kii-karuz. ¹⁵ Mazan uto'orataakapan an na'iki udakowaakapan an, utukapa pa'i uwaatan umin-mishidannao na'apa'o ida'an.

Marii Tominkaru Doronaa kazowautapan unao

¹⁶ Uruu idi õkian, aizii umashaapa'a naa Kaimana'o Doronaa aipan kawana'ati. Una'apan an aona'o ni'i naa usha'apata'azon oia'o, wuru'u unyukunuu sha'apata'azonii kidaz. ¹⁷ Usha'apanum kau'an wuru'u wanyukunuu, tuukii uaipan washa'apatan oia'o aimaakan, aona'oraz Kaimana'o Doronaa aipan usha'apata-kao. Mazan Kaimana'o Doronaa, uaipan washa'apatan soo kaiman kida'o pa'idiwaru, wuru'u aona'oraz wanyukunuu aipan usha'apata-kao. Ukau'an kaina'a dya'utam aimaakan mizaataakapan wanyukunuu ii.

Uruu idi dadara wa'ati washa'apatan kaimana'o aimaakan. ¹⁸ Mazan aizii pusha'apatinan na'iki pumashaapan idi'i naa Tominkaru Doronaa aipan kawana'ati, aona'a naa powa'a Jewnao kakinaorinaa kida kazowautapan unao.

¹⁹ Kanom pidan nyukunuu aiapanii, aonaa umainaabanan. Unaudapa pasha'apaapan di'oraz kaduz kida'a: pakiaapaakan madoronaa-daun; pasha'apaapan kakiba'azonnaa kida'o aimaakan pakiaapan ida'an paminshu'unao; pasha'apata'azon kakiba'azonnaa kida'o usha'apata-kaos madoronaa-daun; ²⁰ patominkaruniitapan toma-kariwai kida; pamakon marunao di'iti; pato'ora-kizaitapan tuukii pairibanna; pazunaapaakan; na'iki pakishauzin; kichana'iki-kii da'i uto'ora'akauzon; tuukii uaipan pawazoomikipan na'iki padikintinan; pakashadaakapan na'iki pabuutaaka-kidan pidanna; ²¹ pana'azootapan pairiban sha'apauz; papo'idipan; pasha'apaapan kakiba'azonnaa kida'o aimaakan tuzapa-kizai ii aka; na'iki pasha'apaapan iriba ba'oran oii kida'o aimaakan. Ôkia'azon koshan powa'a zii, na'apa ôkian kawan u'ati kiwiin, wuru'u pidanna sha'apaapainouz na'apa kida'o aimaakan, aona'o nii îwiizi nii Tominkaru naobanai-tinapakizi ii.

²² Mazan Kaimana'o Doronaa kazowautapan idi waunao, utaan nii wanyukunuu kamarainpanu'o nii, konaukii-tina'o nii, kaimankinaa nii, tuuda-kinaa nii wabaiatanii kida, kaminka'uaba-kinaa nii, kamunanuaba-kinaa nii, mishidinaaba'o nii, ²³ kakarodapanu'o

nii, na'iki watuudapa-kinaa nii wanyukunuu washa'apata'azon ai oia'o. Umashaapan an kaikapa'a, wuru kida kawanu'u, aonaa kakinaorii nii mashaata'o nii unao. ²⁴ Pidannao wuru'u zaamatanainauz Christ Jesus ida'ati, ĩmarina'atani'i naa oia'o, ĩnyukunuu naudapauzoniaz pasha'apaapan, tauka-kariwai kawanu'ora'a naa oia'o ĩkaduz kida Christ mawakan dono cross ida'a. ²⁵ Kaimana'o Doronaa taan idi'i naa pa'ina'o mashaapakinai wa'ati, ukau'an wamashaapa'a naa uaipan kawana'ati. ²⁶ Aonaa wamanawun-tinpa'ana'a, na'iki aonaa wato'orataakapa'ana'a, na'iki aonaa wakishauziaakapa'ana'a wa'atiaaka.

6

Kaminka'uaaka-karu dau'o

¹ Ōiribannao, umin-mishidan waotinan dono oia'o, marii unao mashaapainauz naa Kaimana'o Doronaa aipan kawana'ati kaminka'utanuz, uparadan ida'an u'ati kaimana'o ida'an, usakitapada kizi pamashaapan powaa iti Tominkaru aipan kawana'ati. Unao, uzaudina'a naa mazan pa'i uwaotan ai oia'o di'iti kapam. ² Ukaminka'uta umin-mishidannao ĩbaiatan an kasha'ora kida'o aimaakan. Na'apa'o ida'an uizo'atin Christ kakinaori wuru'u. ³ Na'ia'oram pidan taapinpa'o umanawunu'o nii pa'aonaimanan pu'u, umariidapan karikaonan panyukunuu wuru'u. ⁴ Marii ipai pidan di'itapan pasha'apatanii aimaakan, usha'apatanii kaimanan an, turuu ukonaukii-kidan pasha'apatanii. Mazan aonaa kizi

uatadapan wuru'u pasha'apataniaz ba'oran pidan sha'apatanii ai. ⁵ Usha'apanum kau'an ipai waunao, waaipan ati'o nii washa'apatan wuru'u taa-kariwai kidaz washa'apatan nii.

⁶ Marii na'ia'oram pidan tominapa-kida-kariwai Tominkaru paradan dau'u kaminka'utan patiichaan, utaan ida'an kaiman kida'o aimaakan u'ati.

⁷ Mana'a umariidapa'ana'a unyukunuu, Tominkaru aonaa turuu umariida-ka. Kanom pidan sha'apatanii, na'apa'o nii kapam uwini pinaa. ⁸ Aizii pidan sha'apaapa'o oia'o, panyukunuu aipan kawana'ati, pataka'utin-karu'o nii uwini pinaa nii. Mazan pidan mashaapa'o Kaimana'o Doronaa aipan kawana'ati, uzaamatan nii karikaonanuo kakupa-karu Kaimana'o Doronaa ida'an. ⁹ Mana'a wakashadina'ana'a washa'apaapan kaiman kida'o aimaakan, usha'apanum kau'an Tominkaru aitanii kamoo kaawan dono, wazaamatan nii kaimana'o aimaakan aonaan an wakashadinan. ¹⁰ Ukau'an, washa'apata kaiman kida'o aimaakan ipai pidannao ati, na'apainim dono watukapan kaimana'o aimaakan sha'apatakaru ni'o, aitaniiman wamin-mishidannao ati.

Ubaukapan naa Paul kakinaowan mishidainao

¹¹ Aizii utukapa na'apam o'saad an udaru diida'a'a, o'ka'u ida'an. ¹² Wur'u pidannao tuukia'oraz ãaipan unao choota-ka* Jewnao kakinaori kawana'ati, ãaipan karikaonan pidan

---

* **6:12** choota-ka: Putukapa 'chootin-karu' dau'o, kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii.

nyukunuu-atin paugaru. Īsha'apatanuzu na'apa'o ĩmaaiapakan idi'o pamin-Jewnao pataka'utan paugaru, patominapatin-kidan dikin ii pidannao wuru dau'ana'a Christ mawakanuz cross paawa'a ipai pidannao oian dikin ii. ¹³ Mazan upu'u zii pidannao choota-kariwainauz, aonaa ĩizo'atin ipai wuru'u Jewnao kakinaori kidaz. Wururu'u ĩaipanuz unao choota-kaosoo pa'atadinapa-kinanao ni'o karikaonan, ĩaipan patukapa-kidan iriba papidanannao. ¹⁴ Mazan õgaru, õatadinpan nii soos wanaobanaa Jesus Christ mawakan dau'u cross ida'a. Christ mawakan idi õ'ati, aona'ana'a powa'a õdyautan wuru'u pidannao taapaniaz umanawunu'o nii, mawaka'o kawanu'u naa õtaapanuzu. Na'iki õgaru, mawaka'o kawanu'u naa ĩtaapan. ¹⁵ Aonaa umanawunu'o aimaakan mani wuru'u pidan choota-kaoaz oo aonaa uchoota-kaosoo. Mazan kanom pa'an umanawunu'o aiapa-kaosoo, soos Tominkaru pa'inaadan pidan nyukunuu. ¹⁶ Marii Tominkaru taan nyukunui kaiman-kinanao na'iki ukamunan-kidan ipai pidan wuru'u izo'atiinaouz õkuwaa. ĩnao wuru'u mishi'oraz Tominkaru pidanannao.

¹⁷ Aizii aona'a naa powa'a õaipan pidan towauda'utan oo kimudautan õgaru õkuwaa dau'an, usha'apanum kau'an ipai ba'izi-daun õmada ida'an kida'oraz aida-kidan mishi'o õgaru Jesus poitoru.

¹⁸ Ĕribannao, õtoriinpan marii kizi wanaobanaa Jesus Christ ma'ozakadan unyukunuu pakamunanun ida'an. Amen.

Kaimana'o Tominkaru Paradan New Testament in Wapishana (GY:wap:Wapishana)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wapishana

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Wapishana

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
198b856d-ac64-5e95-afee-2b1cb3b356c1